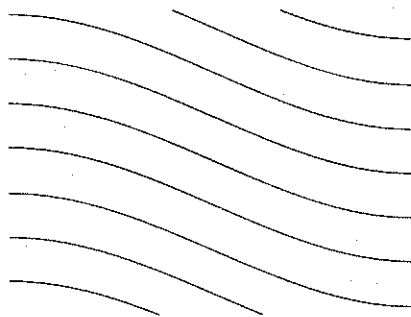

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

NOVIČKE

NOVEMBER 1999/11

▲ **DOMAČE NOVIČKE** ● Programoteka javnoveljavnih izobraževalnih programov za odrasle na spletnih straneh ACS ● Svetovanje malo drugače ● Kaj menijo o naših izobraževalnih programih ● Razvojne dejavnosti in pobude Regionalnega centra za razvoj Zagorje ● Obiskali smo organizacijo Socius ▲ **PREBRALI SMO ZA VAS** Teorija učenja v najširšem smislu ● Vaše izkušnje pri poučevanju ▲ **KOTIČEK JE VAŠ** ● Da bi bili študentje na študij bolje pripravljeni ● Pogovor z dobitnico priznanja ADS ▲ **PONUJAMO/PONUJAJO VAM** Vtiči z demonstracije praktične uporabe spretnosti, metod in tehnik NLP ● Starejši in izobraževanje ▲ **POSVETI, KONFERENCE** ▲ **OBVESTILA** ▲ **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS**

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.
Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in mag. Maja Korošak, urednica.
- Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Prelom: Iztok Kham.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 1842 560, faks: 061 445 881, internet: www.acs-saec.si, el. naslov: maja.korosak@acs-saec.si
- Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs-saec.si/publikacije/novicke_slo.htm

Programoteka javnoveljavnih izobraževalnih programov za odrasle na spletnih straneh ACS

Od septembra na spletnih straneh Andragoškega centra Slovenije (www.acs-saec.si/ **programoteka**) objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe za odrasle, ki so jih sprejeli pri pristojnih strokovnih svetih in pristojni minister.

Programoteka ACS vsebuje samo tiste izobraževalne programe, ki so oblikovani izključno za odrasle, so bili na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali pa jim je bila v skladu s to zakonodajo podaljšana veljavnost.

Vsak program vsebuje naslednje informacije: kdo in kdaj ga je sprejel, podatek o številki uradnega lista, kjer so bili objavljeni ti podatki, vsebino posameznih sestavin programa in morebitne druge odredbe, ki so pomembne za izvajalce posameznega programa.

Programoteka za zdaj vsebuje štiri jezikovne programe za odrasle, in sicer: **Angleščino za odrasle**, **Italijanščino za odrasle**, **Francoščino za odrasle** in **Nemščino za odrasle**. V kratkem pa bo v programoteki dostopen tudi javnoveljavni izobraževalni program **Projektno učenje za mlade (PUM)**. Programoteko bomo sproti dopolnjevali z novimi javnoveljavnimi izobraževalnimi programi za odrasle, ki bodo nastajali v prihodnosti in vas o tem tudi sproti obveščali.

Nekateri od vas, ki ste že obiskali programoteko na naši spletni strani, ste nas opozorili, da ste pri tem naleteli na težave, saj vam ni uspelo do konca izpeljati postopka namestitve programa Acrobat Reader (pregledovalnika datotek PDF), ki je potreben zato, da se vam odpre datoteka z zelenim programom. Vaša opozorila smo upoštevali in bomo poskusili nekoliko jasneje in bolj razumljivo pripraviti navodila, ki vam bodo v pomoč pri namestitvi tega programa. Na splošno pa velja, da vas program ob sledenju navodilom, ki se vam prikažejo s klikom na gumb »Navodila«, v nekaj preprostih korakih sam vodi tako, da se povežete z ustrežno spletno stranjo v internetu in od tam (brezplačno) prenesete potreben program (Acrobat Reader) na svoj računalnik. Ko je program nameščen na vašem računalniku in ga enkrat zaženete, vam tega pri naslednjih obiskih naše spletne strani ne bo več treba storiti, ampak se bo program sam zagnal in vam omogočil dostop do izobraževalnih programov, ki so na razpolago v naši programoteki.

Ker se odrasli v velikem številu vključujejo tudi v programe, ki so predvsem pripravljene za mladino, smo v programoteki javnoveljavnih programov za odrasle, ki jo urejamo v ACS, poskrbeli tudi za vzpostavitev ustreznih povezav s spletnimi stranmi Ministrstva za šolstvo in

šport (<http://www.mss.edus.si/>), kjer so za zdaj na razpolago izobraževalni programi osnovne šole, poklicnega in strokovnega izobraževanja ter gimnazijskega izobraževanja za mladino. Povezava pa bo vzpostavljena tudi s tistim delom spletnih strani Ministrstva za šolstvo, ki so namenjene odraslim (<http://www.mss.edus.si/odrasli/odrasli.htm/>).

V prihodnosti bomo programoteko sproti dopolnjevali tako z novimi izobraževalnimi programi za odrasle kot tudi z novimi povezavami s tistimi izobraževalnimi programi, ki niso pripravljeni izključno za odrasle, se pa vanje vključujejo tudi oni.

Tanja Možina, ACS

Svetovanje malo drugače

V Andragoškem centru smo že nekaj časa razmišljali, kako še izboljšati svetovalno delo, saj opažamo, da se potrebe po njem nenehno povečujejo. Ljudje se večinoma oglašajo po telefonu, nekaj pa je tudi osebnih obiskov. Vprašanja so zelo različna, med njimi pa izstopata dve veliki skupini: posamezniki, ki bi želeli nadaljevati šolanje, pa ne vedo, kako ali kje, in predstavniki različnih izobraževalnih organizacij, ki jih zanimajo postopki v zvezi z javnim potrjevanjem izobraževalnih programov in njihovim izvajanjem (t. i. verifikacija).

Da bi zadostili potrebam po svetovanju, smo poleg svetovanja sodelavcev ACS po telefonu, odgovore na najpogostejša vprašanja večkrat zapisali tudi v Novičke, vendar nismo zaznali zmanjšanja povpraševanja po telefonu. Vsako leto v času TVU »organiziramo« tudi odprti telefon. Letos pa smo se odločili, da izrabimo tudi možnosti sodobne tehnologije in na spletni strani ACS odpremo stalno dostopen Svetovalni kotichek (www.acs-saec.si/diskusije). Razdelili smo ga na dva dela: »posamezniki« in »ustanove«.

Stran »posamezniki« je namenjena ljudem, ki imajo kakršna koli vprašanja v zvezi s svojim izobraževanjem. Da bi bili vprašanja in odgovori tematsko razvrščeni, smo stran razdelili na več podpoglavij: *Kako do spričevala ali diplome?* (izobraževanje za pridobitev izobrazbe, pravice in možnosti), *Ne učimo se samo v šoli* (možnosti za samostojno učenje), *Kako lahko izboljšam svoje učenje?* (pomoč odraslim pri učenju), *Za učenje ni nikoli prepozno* (izobraževanje starejših), *Drugo*. Tako razdeljena stran pomaga posameznikom, ki imajo določena vprašanja, da se lažje odločijo, kje jih bodo postavili, vsem drugim bralcem pa, da si ogledajo teme, ki jih zanimajo. Prvo podpoglavje je namenjeno vprašanju o tem, kam se vpisati glede na interese ali predizobrazbo, kje se izvajajo posamezni programi, kakšni so vpisni pogoji, kaj je treba storiti za zaključek izobraževanja, kdaj so vpisi, koliko stane šolanje ipd. V podpoglavju o možnostih za samostojno učenje ljudje lahko sprašujejo o možnostih za vključitev v študijske krožke, zvedo, kje so središča za samostojno učenje, kakšne programe

izvajajo in kako se vanje vključijo, predstavljene pa so tudi vse slovenske borze znanja in, seveda, na razpolago so odgovori na vprašanja, povezana z njimi. Naslednje podpoglavje je namenjeno tistim, ki imajo težave pri učenju in ne poznajo pravih in učinkovitih metod. Posebno podpoglavje je namenjeno starejšim in vprašanjem, ki jih v zvezi z izobraževanjem zanimajo: možnosti, dostopnost, cene... Zadnje podpoglavje pa je namenjeno tistim, ki se pri uvrstitvi svojega vprašanja ne morejo odločiti za nobeno od prejšnjih podpoglavij.

Stran »ustanove« je namenjena izobraževalnim ali drugim organizacijam, ki jih zanimajo vprašanja s področja izobraževanja odraslih. Razdelili smo jo na naslednja podpoglavja: *Razvid izobraževalnih organizacij za odrasle, Javnoveljavni programi izobraževanja za odrasle, Priprava in izvedba izobraževanja za odrasle, Program 5000 brezposelnih oseb, Drugo*. Delitev smo naredili na podlagi najpogostejših vprašanj, ki jih ustanove naslavljajo na Andragoški center. Tako so zelo pogosta vprašanja v zvezi z vpisom v razvid izobraževalnih organizacij: kakšen je postopek, kako se prijaviti, kaj je treba pripraviti, kakšne so posledice vpisa ipd. V naslednjem podpoglavju bomo odgovarjali na vprašanja, kako oblikovati program, ki ga nameravamo posredovati v javno potrditev, kako izvajati javne programe, kako jih evalvirati ipd. Podpoglavje o pripravi in izvedbi izobraževanja odraslih je namenjeno vprašanjem načrtovanja, organizacije, izvedbe ali evalvacije katerega koli (formalnega ali neformalnega) programa izobraževanja odraslih. Posebno rubliko pa smo namenili Programu izobraževanja brezposelnih oseb, glede na to, da gre za razmeroma nov, obsežen in zahteven program, ki sproža mnoga vprašanja.

Postavljanje vprašanj je zelo poenostavljeno, tako da ni potrebno kakšno posebno znanje, le toliko, da znamo priti na to spletno stran. Dodana so vsa potrebna navodila. Na vprašanja odgovarjamo takoj, ie če gre za zelo zahtevno vprašanje, ki zahteva pridobivanje informacij iz različnih drugih ustanov, je treba na odgovor počakati nekaj dni. Na vprašanja odgovarjajo sodelavci ACS, strokovnjaki za posamezna vprašanja, včasih pa za odgovor poprosimo tudi strokovnjake iz drugih ustanov.

Iz dosedanjih izkušenj lahko povemo, da se v svetovalnem kotičku veliko pogosteje pojavljajo posamezniki kot ustanove. Največkrat sprašujejo o možnostih za pridobitev izobrazbe ali nadaljevanje pretrganega šolanja. Pri ustanovah pa so, po pričakovanju, najpogostejša vprašanja v zvezi z javnoveljavnimi programi in postopki vpisa v razvid izobraževalnih organizacij.

Veseli bomo, če boste tudi vi obiskali našo spletno stran in potrudili se bomo, da bomo pripravili kar se da kakovostne odgovore. Prav tako bomo veseli, če nam boste povedali, kaj menite o svetovalnem kotičku, ali vam je v pomoč in kako naj ga še izpopolnimo.

Sonja Klemenčič, ACS

Kaj menijo o naših izobraževalnih programih

Nedavno smo v izobraževalnem središču izvedli krajšo analizo ciljnih skupin oz. udeležencev programov andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja v ACS, ki naj bi nam pomagala pri bodočem evalviranju, načrtovanju in razvijanju novih ter nadgradnji že obstoječih izobraževalnih programov.

Da bi dobili kar se da objektivno sliko o izvedenih programih in njihovih udeležencih, smo prvotno v analizo nameravali vključiti programe, izvedene v zadnjih treh letih. Po pregledu evalvacijske dokumentacije pa smo ugotovili, da zaradi neenotnega vodenja dokumentacije o programih in udeležencih analize v tem obsegu ne bo mogoče izpeljati.

Zato smo analizo izpeljali v omejenem obsegu in vanjo zajeli le programe, ki so bili razpisani v Katalogu stalnega strokovnega spopolnjevanja pedagoških delavcev v RS za šolsko leto 1997/98. Udeleženci teh programov so bili namreč spremljani po enotnih kriterijih, z enotnimi evalvacijskimi vprašalniki, pripravljenimi na Zavodu RS za šolstvo, na oddelku za stalno strokovno spopolnjevanje.

V prvem delu analize smo se ukvarjali z zanimivostmi z vidika posameznih programov, v drugem delu analize pa z vidika udeležencev. Poglejmo najbolj zgovorne ugotovitve.

V šolskem letu 1997/98 smo izpeljali šest različnih programov, vseh izvedb pa je bilo 13. Največji delež, 69 odstotkov, predstavljajo krajši programi andragoškega spopolnjevanja (do 24 ur), s 23 odstotki sledijo daljši programi (več kot 24 ur), v najmanjšem obsegu pa so bili izvedeni programi usposabljanja za razvojne in druge projekte ACS, 8 odstotkov

Največkrat, trikrat, so bili izvedeni programi: *Učinkovita komunikacija v skupinah odraslih udeležencev*, *Priprava gradiva za samostojno učenje* (krajša programa) in pa daljši program *Sodobne metode učne komunikacije, tehnik učenja, svetovanja in osebnostne rasti z NLP-jem*. Drugi programi so bili izvedeni po enkrat. Večina programov je bila izpeljana v prostorih Andragoškega centra Slovenije, ena izvedba programa *Učinkovita komunikacija v skupinah odraslih udeležencev* pa v Novi Gorici.

Z ocenami od 1 do 6 so udeleženci v vprašalnikih podajali splošno oceno programa, oceno organizacije in oceno predavatelja. Najvišjo splošno oceno, 5.7, si delita krajša programa *Učinkovita komunikacija v skupinah odraslih udeležencev* in *Odrasli si želijo učinkovitega učitelja*. Tretji najbolj ocenjeni program je *Sodobne metode učne komunikacije, tehnik učenja, svetovanja in osebnostne rasti z NLP-jem (daljši)*, s povprečno oceno vseh izvedb 5.5. Sicer znaša povprečna splošna ocena za vse programe, izvedene v letu 1997/98, 5.3.

Odrasli si želijo učinkovitega učitelja in *Sodobne metode učne komunikacije, tehnik učenja, svetovanja in osebnostne rasti z NLP-jem* sta tudi po organizacijski plati najbolj ocenjena programa. Udeleženci so programoma dodelili oceni 5.7, eni izvedbi NLP-ja pa celo 5.8. Povprečna skupna ocena organizacije vseh seminarjev, izvedenih v letu 1997/98, je 5.4.

Udeleženci so z ocenami od 1 do 6 ocenjevali tudi predavatelje. Najvišjo oceno, 6, so dodelili Miranu Moranu, soizvajalcu programa *Odrasli si želijo učinkovitega učitelja*, drugo

najboljšo oceno pa Nadi Mulej (5.7), izvajalki programov: *Učinkovita komunikacija v skupinah odraslih udeležencev, Odrasli si želijo učinkovitega učitelja in Sodobne metode učne komunikacije, tehnik učenja, svetovanja in osebnostne rasti z NLP-jem.*

O drugem delu analize pa smo ugotovili naslednje: v naših programih prevladujejo predstavnice ženskega spola. Med 260 sodelujočimi v programih v šolskem letu 1997/98 je bilo namreč 188 žensk, kar predstavlja 72 odstotkov. Delež moških predstavnikov se glede na splošno stanje (moški so pri večini programov v manjšini) pomembneje poveča le pri programu *Sodobne metode učne komunikacije, tehnik učenja in osebnostne rasti z NLP-jem.*

Glede na starostno strukturo je največ udeležencev starih od 36 do 45 let (44 odstotkov), 27 odstotkov je starih od 26 do 35 let, sledijo jim od 44 do 55 let stari člani (23 odstotkov), najmanj udeležencev pa je starih več kot 55 oziroma manj kot 26 let.

V enem od poglavij smo ugotavljali, v katerih organizacijah so zaposleni naši udeleženci in v katerih regijah Slovenije se te nahajajo. Ugotovili smo, da največ udeležencev prihaja z ljudskih univerz (21 odstotkov) sledijo zaposleni v podjetjih (20 odstotkov) in v »drugih«⁷ organizacijah, kjer je zaposlenih 19 odstotkov udeležencev. 15 odstotkov obiskovalcev naših programov je zaposlenih v zasebnih izobraževalnih organizacijah, v srednjih šolah pa 14 odstotkov. 2 odstotka udeležencev prihajata s fakultet, državne uprave in iz različnih društev, najmanj udeležencev pa z višjih in visokih strokovnih šol.

Pri regiji zaposlitve izstopajo udeleženci, zaposleni v osrednji slovenski regiji, ki jih je kar 57 odstotki. Sledita goriška regija z 9 odstotki in podravska regija, v kateri je zaposlenih 8 odstotkov udeležencev. Med 236 udeleženci ni bilo predstavnika iz zasavske regije, zamejljivo malo je tudi koroških in spodnjeposavskih udeležencev (po 1 odstotek) kot tudi predstavnikov iz notranjsko-kraške regije (2 odstotka).

Pri spoznavanju motivov za vključevanje v naše programe smo ugotovili, da se je največ udeležencev za sodelovanje v naših programih odločilo zaradi želje po znanju in dodatnih veščinah, zaradi izmenjave izkušenj z drugimi in zaradi privlačnosti ter aktualnosti posameznega izobraževalnega programa in njegovih vsebinskih sklopov. Kot drugi najpogostejši motiv za udeležbo so največkrat navajali osebnostno rast, izmenjavo izkušenj in potrebo na delovnem mestu. Med tretjimi najpogostejšimi motivi pa prevladujejo naslednji odgovori: potreba na delovnem mestu oz. naporitev v program s strani vodstva, radovednost in spet izmenjava izkušenj. Sicer so se udeležencem v spomin najboljše vtisnile vsebine, ki so bile podkrepljene z vizualnimi pripomočki.

V vprašalnikih so udeleženci izrazili tudi posebne pohvale in kritike. Najpogosteje so hvalili predavatelje oz. predavateljice, metode dela in način sodelovanja med predavatelji in udeleženci, sledijo pa pohvale posameznih vsebin programov in prijaznost organizatorjev.

Melanija Končina, ACS

⁷ Druge organizacije: Knjižnica Otona Župančiča - Borza znanja, Matična knjižnica Izola, Dijaški dom Bežigrad, Zavod RS za šolstvo, Aktiv žena Bilje, Andragoški center Slovenije, Tržiški muzej, Zavod za gozdove Slovenije, Inštitut za ekologijo, Slovensko mladinsko gledališče, Republiški zavod za zaposlovanje OE Kranj, Vrtec Domžale, Zavod Zarja, Družba za revizijo, Zdravstveni dom Ljubljana, Zdravstveni dom Postojna, Območna organizacija FK, Sindikat novinarjev Slovenije, Prevezgojni dom Radeče.

Razvojne dejavnosti in pobude Regionalnega centra za razvoj Zagorje

Obiskali smo Regionalno središče za razvoj Zagorje, in sicer na pobudo njegovega direktorja, Toma Garantinja. Predstavili so nam nekatere ključne dejavnosti centra ter orodja, ki so jih na centru razvili, da bi bili pri prestrukturiranju gospodarstva v Zasavju uspešnejši. Center deluje v regiji, ki se sooča težavami predvsem zaradi neugodne demografske slike (z nizko rastjo prebivalstva in visokim indeksom staranja), zaradi poudarjeno industrijskega značaja ter zaradi visoke stopnje brezposelnosti. Izobrazbena struktura zaposlenih je prav tako neugodna, saj prevladujejo zaposleni z največ srednjo strokovno izobrazbo. Zato so primarne dejavnosti centra usmerjene predvsem k odpravljanju zaostanka v tej slovenski regiji ter k ustvarjanju razmer za hitrejši gospodarski razvoj. Zaposleni se zavedajo, da je uravnoteženi regionalni razvoj ena ključnih razvojnih politik Evropske zveze.

V okviru centra delujejo: **Garancijski sklad za Zasavje**, ki naj bi pomagal pri reorganizaciji obstoječih podjetij v zasavski regiji in pri ustanavljanju novih hitro rastočih podjetij; **borza poslovnih prostorov in tehnološki park**, kot oblika spodbujanja podjetništva, zasnovanega na napredni tehnologiji. Center pa sodeluje tudi pri **delovanju obrtnih con** ter **povezuje** dopolnilne dejavnosti na kmetijah na demografsko ogroženem območju.

Regionalni center za razvoj Zagorje v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje izvaja in podpira naslednje dejavnosti in sklade:

- Sklad dela Zasavje je namenjen preprečevanju prehoda presežnih delavcev v odprto brezposelnost in s tem preprečevanju vseh spremljajočih družbenih, socialnih in psiholoških posledic, ki nastopijo z brezposelnostjo.
- Klub iskalcev zaposlitev, kjer se brezposelni naučijo, kako pisati ponudbe za službo, kako se pripraviti na pogovore ter pridobiti spretnosti, s katerimi lažje najdejo službo. Naloga kluba je torej, da člane čim bolj usposobi za samostojno reševanje problemov, povezanih z zaposlitvijo.
- Ponuja mikrokredite po ugodni obrestni meri, namenjene brezposelnim osebam, ki se samozaposlijo, in malim gospodarskim družbam, ki zaposlijo brezposelno osebo.
- Razvija javna dela v turizmu, s pomočjo katerih želi center raziskati turistično ponudbo v zasavski regiji, njene potenciale in možnosti za hitrejši razvoj.
- Sodeluje z zavodom za zaposlovanje pri izdelavi poslovnih načrtov tistih brezposelnih oseb, ki se želijo samozaposliti.

Pomemben segment dela Regionalnega centra za razvoj Zagorje opravlja tudi Center za razvoj podjetništva. Njegov temeljni cilj je spodbujanje razvoja majhnih in srednje velikih podjetij na področju proizvodnih in storitvenih dejavnosti. Center pa intenzivno sodeluje tudi z že obstoječimi malimi in srednjimi podjetji, katerim naj bi pomagal doseči optimalno zmogljivost in tako povečati število delovnih mest.

Ključni projekt, h kateremu so v centru pristopili v začetku leta, je nedvomno strategija razvoja petih občin. Strategija bo smerokaz pri razvoju Zasavja, predlagala pa bo tudi način za najlažje uresničevanje ciljev v skladu z možnostmi regije. Razvojni programi te strategije pa so programi podjetništva, ekologije, infrastrukture, energetike, razvoj tehnologije in izobraževanja. Program izobraževanja je izjemno pomemben, saj regija zaradi industrijskega zaostajanja izgublja izobražene ljudi. Cilj izobraževalnega programa je obrniti »migracijski tok znanja« v Zasavje, in sicer predvsem s krepitvijo praktičnih podjetniških znanj.

Regionalni center za razvoj Zagorje spodbuja tudi projekte neformalnega izobraževanja in učenja ter manj tradicionalnih in manj konvencionalnih oblik in načinov pridobivanja znanja in spretnosti. V tem smislu je aktualno tudi sodelovanje pri projektih 'Študijski krožki', 'Borza znanja', 'Projektno učenje mladih' ter pri nekaterih drugih projektih Andragoškega centra Slovenije. Sodelovanje z Regionalnim centrom za razvoj Zasavje pa bi bilo nedvomno zanimivo tudi za druge organizacije, ki spodbujajo sodelovanje lokalnega prebivalstva, podpirajo nove pristope in možnosti za učenje, ne nazadnje pa tudi za tiste organizacije, ki bi lahko posredno ali neposredno prispevale k odpravljanju konkretnih problemov regije, kot je npr. brezposelnost ali beg možganov.

Mag. Jasmina Mirčeva, ACS

Obiskali smo organizacijo Socius

Pred kratkim sem imela priložnost obiskati in seznaniti se z delom uspešne in, z vidika izobraževanja in podjetništva, precej zanimive organizacije Socius. Sicer pa Socius ni povsem izobraževalna organizacija, saj je njeno temeljno poslanstvo 'postati vodilna svetovalna družba na področju strateške prenovne in obvladovanja podjetij in izzivov globalizacije v Sloveniji'.

Pri organizaciji Socius deluje tudi izobraževalni center, ki ga vodi mag. Marjan Peršak. V izobraževalnem centru potekajo programi izobraževanja in usposabljanja, ki izhajajo iz omejenih usmeritev in ciljev, to pa so: ustanavljati čim uspešnejše partnerske gospodarske družbe, odpirati pot učinkovitemu strateškemu, osebnostnemu in ustvarjalnemu menedžmentu, utrjevanje lastniške strukture podjetij in olajševanje vključevanja v razviti svetovni trg.

Iz takšne usmeritve izhaja pester sklop programov, ki so namenjeni razvoju kapitalskih družb, profesionalnemu razvoju posameznika ter vodilnega tima v strokovnem in humanističnem pomenu, osebnostnemu razvoju, pomembno vlogo imajo pa tudi t. i. trening Dale Carnegie in funkcionalne praktične delavnice. V izobraževalnem centru potekajo predvsem seminarji in delavnice, ki jih vodijo ugledni slovenski in tuji strokovnjaki. Teorijo prek aplikacij posredujejo v prakso, in temu so prilagojene tudi oblike dela. Pri vsakem usposabljanju dobijo udeleženci koristna gradiva. Prednost Sociusovih izobraževalnih programov je med drugim

tudi ta, da udeležencem dopolnjujejo znanje, ki so ga pridobili z delom pri lastnih projektih v svojih podjetjih. Pri posredovanju znanja pa je organizacija precej fleksibilna ter poleg klasičnih predavanj, seminarjev in tečajev organizira tudi izobraževalne module za gospodarske družbe, delavnice, prilagojene potrebam posameznih skupin udeležencev, ter pripravlja interne izobraževalne programe in druge oblike samostojnega učenja.

Udeležila sem se enodnevnega simpozija na temo 'Učeče se podjetje' v sklopu izobraževalne dejavnosti Sociusa. Simpozij je potekal v hotelu Kompas na Bledu, udeležilo se ga je 58 predstavnikov iz 46 slovenskih podjetij, predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije in Zavoda RS za zaposlovanje. Na posvetu so bile predstavljene teme s področja razvoja koncepta in modela 'učee se organizacije'. Ta koncept je predvsem sprožil polemiko o tem, ali je 'učee se podjetje' modna muha ali trdna pot podjetij pri prilagajanju spremembam.

Prva je nastopila dr. Treasa Hayes, profesorica menedžmenta na poslovni šoli univerze v Dublinu. V svoji predstavitvi 'Ustvarjamo za prihodnost' je razložila pojem, pomembnost in korake k uvajanju koncepta 'učee se podjetje'. Bistvo omenjenega koncepta je, po njenem mnenju, da se zaposlenim omogoči stalen dostop do učnih virov ter do nenehnega pridobivanja znanja in spretnosti. To je predpogoj za ustvarjanje inovativne organizacijske kulture, saj je nemogoče razvijati nove smeri organiziranja in vodenja, če zaposleni razmišljajo po starem.

Mirka Wojnar, vodja izobraževanja za Srednjo Evropo pri Motorola University, je predstavila primer iz prakse oz. podjetje Motorola kot primer učee se organizacije. Vodstvo podjetja je pred 18 leti ustanovilo izobraževalni center in ta je zrasel v pravo univerzo znanja. Pri ustvarjanju in posredovanju znanja pa se podjetje partnersko povezuje z drugimi univerzami, izobraževalnimi ustanovami in podjetji po svetu. Ob izobraževanju zaposlenih poteka tudi sprotna evalvacija, s katero se skuša ugotoviti ustreznost programov ter usklajenost posredovanih izobraževalnih vsebin s cilji posameznika in podjetja.

V drugem delu simpozija sem imela tudi sama priložnost predstaviti koncept učenja in razvoja človeških virov v malih in srednje velikih podjetjih, ki ga razvijamo v Andragoškem centru Slovenije. Simpozij je zaključil mag. Marjan Peršak. Na kratko je predstavil izide raziskave 'Na poti k učee se podjetju', ki jo je izvedla organizacija Socius med 400 slovenskimi podjetji. Poudaril je, da je bila raziskava predvsem praktično usmerjena, ob koncu raziskave pa je posebna komisija podelila priznanje 'Na poti k učee se podjetju' trem podjetjem. V tem smislu je bil simpozij še posebej dragocen z vidika uveljavljanja praktičnega modela ali, kot sami pravijo, 'iz govorečega k učee se podjetju'.

Poslovna zagnanost, pripravljenost za sodelovanje in komunikativnost zaposlenih v podjetju Socius so pripomogle k prijetnemu delovnemu vzdušju na simpoziju. Te tri lastnosti nedvomno prispevajo tudi k uspešnim izvedbam izobraževanja, organiziranju učnih posvetov na sploh, k uresničevanju postavljenih ciljev organizacije in k inovativni organizacijski klimi.

Mag. Jasmina Mirčeva, ACS

PREBRALI SMO ZA VAS

Teorija učenja v najširšem smislu

Ena od septembrskih novosti v knjižnici Andragoškega centra Slovenije je bila tudi knjiga »*Situated Learning: Legitimate peripheral participation*»². V knjigi avtorici analizirata učenje, ki poteka v procesu (poklicne) socializacije. Tak pogled na učenje je v marsičem drugačen od tradicionalnega, saj je učenje umeščeno v neki širši družbeni kontekst, v katerem se prepletajo posameznik, njegove izkušnje in socialno okolje.

V knjigi se prepletajo štirje koncepti:

- posameznik kot družbeni akter,
- umeščenost učenja v družbene prakse (*situated learning*),
- učenje kot proces »veljavne obrobne udeležbe« (*legitimate peripheral participation*) v skupnosti prakse,
- »skupnosti prakse« (*communities of practice*) kot mesto pridobivanja znanja, oblikovanja in transformacije identitete posameznika.

Učenje kot del družbene prakse – »*situated learning*«

Klasični pristopi k teoriji učenja se osredotočajo predvsem na individualne vidike učenja: na vprašanja individualnih značilnosti učenca ter spoznavnih procesov, ki potekajo med učenjem. Pozornost avtoric knjige pa ni usmerjena le na psihološke procese, ki spremljajo proces učenja, ampak tudi na značilnosti (družbenih) okoliščin, v katerih ta proces poteka in ga pogojujejo. Z izrazom »*situated learning*« skušata avtorici poudariti, da učenja in njegovih rezultatov ne smemo opazovati zgolj kot osamljen psihološki proces, v katerem imajo primarno vlogo kognicija, inteligenca ali spomin, ampak kot obliko družbene prakse. Znanja tako ni mogoče posredovati zunaj družbenega konteksta, v katerem se posameznik nahaja, prav tako pa znanje nikoli ni vrednotno nevtralnno niti ni edini produkt učenja. To pomeni, da rezultati učenja niso odvisni samo od vsebine (informacij), ki jo posameznik sprejema, temveč tudi od okolja, v katerem to učenje poteka.

Učenje kot proces »veljavne obrobne udeležbe« - »*legitimate peripheral participation*«

Proces učenja in posameznikovo bolj in bolj enakopravno in polno vključevanje v družbeno prakso avtorici opisujeta s pojmom »legitima obrobna udeleženosť«. Veljavna obrobna udeleženosť je osrednji pojem knjige in z njim skušata avtorici opisati proces, v katerem poteka integracija novih članov v neko skupino. Ta proces vodi od obrobne udeleženosťi do polno-

² Lave, Jean; Wenger, Etienne (1998). Cambridge University Press, 138 str.

pravne udeležnosti v določeni družbeni skupini. Podobno kot se otrok postopoma vključuje v svet odraslih, se tudi »tisti, ki ne ve« vključuje v svet »tistih, ki vedo«. Posameznik z učenjem ne pridobiva samo znanja, ki ga bolj ali manj uspešno prenaša v nove situacije, ampak z učenjem v določenem družbenem okolju – umeščenem učenju – in v procesu veljavne obrobne udeležnosti pridobiva znanje v najširšem smislu. To vključuje poleg pridobivanja spretnosti pri neki dejavnosti tudi razvijanje socialnih spretnosti, oblikovanje identitete ipd. Učenje je torej poseben tip družbene prakse, ki ni prisoten le v namernih učnih situacijah, ampak enako v vsakdanjem življenju in poteka tudi, ko se ga posameznik ne zaveda.

Učenje in vajenstvo

Analize procesa veljavne obrobne udeležnosti posameznika v neki družbeni skupini sta se avtorici lotili z opisom poklicne socializacije, ki poteka pri vajenstvu. Vajenstvo sta izbrali zato, ker jima ponuja dober primer povezave med učenjem in (delovno) prakso. To je izobraževalna oblika, v kateri je proces učenja, ki poteka hkrati s postopnim vključevanjem v neko novo (družbeno in delovno) okolje, najbolj transparenten. Vsak posameznik je, ne glede na doseženo izobrazbo ali družbeni status, v določenem trenutku svojega življenja v vlogi vajenca. V vlogi, ko se znajde pred novimi okoliščinami, spoznanji itd. Pojem vajenstva zato avtorici ne uporabljata samo v njegovem osnovnem pomenu, ampak širše, kot »spoznavno vajenstvo«, »učno vajenstvo« in celo »vajenstvo v življenju«. V empiričnem delu knjige je predstavljena analiza oblik vajenstva v petih zgodovinsko in kulturno različnih »skupnostih prakse« (*communities of practice*): babic v Méxicu, krojačev v Liberiji, častnikov v ameriški mornarici, mesarjev v ameriških supermarketih ter potek zdravljenja odvisnikov v društvu Anonimni alkoholiki v ZDA.

Učenje je v procesu vajenstva, po mnenju avtoric, veliko več kot le golo opazovanje. Povezano je z vključenostjo v neko delovno skupino, ki predstavlja pomemben del učenja. Pri tem se vzpostavi dvosmeren odnos: sprejemanje znanja - biti sprejet v skupino, v »kulturo prakse«. V obdobju obrobne udeležnosti/vajenstva ima posameznik možnost, da to kulturo ponotranji, osvoji. S tem se seveda dotikata problema poklicne socializacije in učenja, ki poteka v tem procesu. V tem procesu nastaja in se razvija poklicna identiteta. Gre za pridobivanje znanja, spretnosti in osebnostnih lastnosti, ki jih posameznik potrebuje za uspešno opravljanje določenega dela. Avtorici pa opazujeta poklicno socializacijo še v širšem okviru, saj si postavljata vprašanja, ki zadevajo aktivnost posameznika v določenem družbenem okolju in odzivih tega okolja na posameznikovo dejavnost. Odkriti skušata odnose med oblikami produkcije in reprodukcije »skupnosti prakse« (*community of practice*) na eni strani ter produkcijo posameznikov, vednosti, spretnosti in identitet na drugi.

Učenje kot utrjevanje vključenosti v »skupnost prakse« in motivacija za učenje

Učenje v tem kontekstu ni le internalizacija informacij ampak tudi socializacija posameznika v določeno družbeno skupino. Za razumevanje učenja je zato potrebno razumevanje procesa učenja v skupnosti in vključevanja v t. i. »communities of practice«, skupnosti prakse.

Če se strinjamo, da je znanje del nekega družbenega okolja in ga ni mogoče pridobivati zunaj konteksta te skupnosti, lahko zaključimo, da je motivacija za učenje močno odvisna tudi od uspešnosti v procesu vključevanja v to okolje. Posameznik vstopa v to skupnost preko (sprva obrobne) udeležnosti v družbenih odnosih, v produkcijskem procesu itd., ki postaja vse bolj enakopravna in polna. Na posameznikovo motivacijo za učenje, po mnenju avtoric, najbolj vpliva način in stopnja vključenosti »novinca« v neko družbeno skupino, v svet dela in prakse.

Motiviranost je odvisna predvsem od:

- odprtosti/dostopnosti/prepustnosti skupine (bolj ko je skupina odprta za posameznika, hitrejša bo njegova identifikacija z njo in bolj motivirano bo učenje v njej),
- pozitivne ali negativne naravnosti skupine do posameznika (pozitivna naravnost motivacijo večja, negativna pa manjša),
- fleksibilnosti/demokratičnosti skupine v smislu dopuščanja sprememb v skupini.

Od teh treh postavk je v veliki meri odvisna posameznikova identifikacija s skupnostjo prakse, v katero se vključuje, in oblikovanje njegove poklicne in osebne identitete. Identifikacija in motivacija naraščata s »prepustnostjo« skupine. S tem učenje »dobi smisel«, pripadnost določeni družbeni skupini pa postaja »vajencu« vrednota. Njegova udeležnost se od obrobne spreminja v polno, kar povečuje občutek identifikacije z delom in skupino. Proces povečevanja vključenosti v učno okolje je za posameznika primarni motivacijski dejavnik učenja!

Zaključek

Avtorici s konceptom legitimne obrobne udeležbe ne skušata razviti neke nove izobraževalne oblike, učne strategije ali tehnike, temveč le predstaviti novo razumevanje učenja. V ospredju knjige je odnos med učenjem in družbenim okoljem. Most med tema dvema predpostavkama pa predstavlja koncept »umeščenega učenja« (*situated learning*), ki opozarja na pomen učenja kot sestavnega dela družbenega izkustva. Učenje je umeščeno v družbeno prakso tako, da je njen sestavni del, avtorici pa pri tem medsebojno pogojenost posameznika in sveta, dejavnosti in pomena, kognicije in znanja. Znanje, ki ga posameznik pridobiva v procesu učenja, je socialno posredovano. S tem skušata povedati, da učenje ni omejeno le na reprodukcijo znanja in spretnosti v realni delovni situaciji, ampak vključuje celotno osebnost posameznika v odnosu do družbenega okolja. Zato niso znanje in spretnosti nikoli vrednotno nevtralni. Dopuščanje »veljavne udeležnosti novincev« pomeni tudi dopuščanje novih pristopov in nazorov v skupnostih prakse ter s tem sprožitve »napetosti« med novim in starim, inovativnim in ustaljenim itd. Veljavna obrobna udeležnost torej ne pomeni le vstopanja »novih« v svet »starih« s pridobivanjem znanja ampak tudi odnose moči v določenem družbenem okolju. V tem procesu se vzpostavljajo konflikti, ki so posledica teženj po spremembah, ki jih v družbeno prakso vnašajo novi člani. Knjiga *Situated Learning: Legitimate peripheral participation* odpira kopico vprašanj, ki zadevajo odnos med družbenim oko-

ljem, izobraževalnim procesom in posameznikom. Zato bo najbolj všeč konstruktivistično usmerjenim bralcem, blizu pa bo tudi vsem tistim, ki se ukvarjajo s poklicno socializacijo, neformalnim učenjem, izkustvenim učenjem ipd.

Marko Radovan, ACS

Vaše izkušnje pri poučevanju*

V Novičkah želimo bralcem postreči s čim več uporabnimi informacijami s področja učenja odraslih in vseživljenjskega učenja. Zato smo se v uredništvu odločili, da bomo občasno objavljali tudi prevode in priredbe krajših člankov iz publikacij, ki jih izdaja LERN (Learning Resource Network). Tako boste lahko prebrali zanimive in predvsem koristne članke o tem, kako izboljšati svoje marketinške in promocijske aktivnosti, kako oblikovati učinkovito predstavitveno brošuro, o razvoju programov, metodah in tehnikah učenja, postavljanju cen programov, finančnih vprašanjih in še čem. Tokrat objavljamo prispevek dr. Jerryja Appsa o izkušnjah pri poučevanju.

Uredništvo

Mnogi že dolgo prisegamo na slogan »izkušnja je najboljša učiteljica«. Mladim pripovedujemo, da bodo s tem, ko si bodo pridobili dovolj izkušenj, izpopolnili tisto, česar se lahko naučijo. To je pravzaprav res. Pa vendar, ali je mogoče, da je izkušnja lahko tudi ovira spremembi, zavora našemu učenju ali prepreka novim pristopom in idejam? Včasih je odgovor pritrtilen.

Izkušnja nam lahko preprečuje, da bi na stvari pogledali na nov način. Naši študentje na primer pridobijo izkušnje, ki jim pogosto preprečujejo, da bi videli stvari v novi luči, da bi spoznali nove perspektive in da bi se resnično učili v pravem pomenu besede.

Kaj lahko storimo? Kako naj vključimo našo izkušnjo, hkrati pa pomagamo našim študentom videti nove možnosti?

- Razvijte skeptično, nenehno sprašujočo držo. Vprašajte se: Ali želim to narediti še enkrat, na enak način?
- Iznajdite načine, kako narediti običajno manj običajno. Če so stvari horizontalne, jih postavimo vertikalno. Če so kvadratne, jih zaokrožimo. Sprašujete se: kaj je nasprotje tega?, ali pa: katerih pet načinov učenja te teme obstaja, pa jih še nisem preizkusil(-a)?
- Poslušajte notranji glas, ki nam pravi, kako bi lahko učili. Poskusite nekaj, kar je na prvi pogled videti čudno - presenečeni boste, ko boste ugotovili, kako uspešna je lahko zamisel, ki se v začetku zdi nenavadna.

- Tvegajte. Počutili se boste bolje; učenci pa bodo uživali. Naj vas ne skrbi, če še nihče ni preizkusil pristopa, ki ga imate v mislih, ali pa če ni narejene nobene raziskave o njem - preizkusite ga vseeno. Vaša zamisel prav lahko postavi novo smer v izobraževanju odraslih.
- Če se le da, ne izmenjajte svojih zamisli z drugimi učitelji, preden jih niste preizkusili pri študentih. Prepogosto boste slišali: »Uporabljal tisto, kar že znaš, to je varneje.«
- Opazujte, kaj drugi govorniki uporabljajo, da privabijo pozornost poslušalcev, s čim voditelji razprav pritegnejo ljudi, in podobno. Sposojajte si zamisli in jih preizkusite v svoji učilnici.
- Sprejmite napako kot korak k uspehu. Tako se boste le občasno zmotili, v nasprotnem primeru pa ne boste nikoli ničesar novega poskusili!

Izkušnja je lahko čudovita in pomembna učiteljica, še posebno, če razumemo, kaj smo izkusili. Seveda pa lahko tudi zavira spremembo, kadar v našem mišljenju za dalj časa vtisne posebne načine ravnanja. Kot učitelji odraslih moramo poznati razliko med obojim.

O učenju odraslih veste več, kot si mislite

Večina od nas ve o učenju odraslih več, kot si morda mislimo, vendar pa občasno potrebujemo pomoč, da to spoznamo. Težko je graditi na tem, kar že veš, če ti ni povsem jasno, kaj naj bi to sploh bilo. Pogosto se nam zgodi, da nam ob tem, ko kupimo knjigo o osebni rasti ali pa obiščemo tečaj ali delavnico na to temo, notranji glas reče, da vse to že poznamo, da vse to že vemo...

Kako naj odkrijemo tisto, »kar vemo, da mislimo, da ne vemo, pa v resnici vemo«? Udeležencem svojih tečajev in delavnic svetujem, naj svoje skrito znanje odkrivajo tako, da pišejo dnevnik o izkušnjah. Poskusite naslednje: spomnite se na izkušnjo učenja, ki ste jo nedavno imeli in po kateri ste se počutili posebno dobro.

- Opišite to učno izkušnjo in vključite kar največ podrobnosti. Kdaj se je tečaj, ki ste ga vodili, začel? Opišite prostor, v katerem je potekal. Kako je bil urejen. Opišite udeležence. Kakšne starosti, socialnega ozadja so bili, kakšni so bili vaši vtisi o njih, njihova raven interesa, itd. Napišite še kaj o tistih udeležencih, ki se z vami niso strinjali, če je bilo kaj takšnih.
- Opišite, kaj ste počeli. Kako ste začeli srečanje? Kako ste vključili udeležence? Katere učne pripomočke ste uporabili? Kakšno je vaše mnenje o srečanju?
- Ustavite se in razmislite. Zakaj ste se počutili dobro ob tej učni izkušnji? Zapišite svoje misli ob tem.
- Preberite svoj opis učne izkušnje. Kaj ste naredili posebno uspešno in učinkovito? Ali lahko poveste, zakaj? Včasih stvari delujejo posebno dobro, mi pa preprosto ne vemo, zakaj. Če je tako tudi v tem vašem primeru, potem si to zapišite. Čedalje bolj sem prepričan o tem, da se učitelji najbolj pomembnih stvari, ki jih naredimo, ne zavedamo najboljše in jih tudi nismo sposobni razložiti drugim.

- Nazadnje v dnevnik zapišite stvari, ki ste jih naredili v tem učnem srečanju in za katere verjamete, da so bile najpomembnejše. Izpostavite tiste, ki so bile tako učinkovite, da jih lahko uporabljate še naprej. Osvetlite še vaš odnos z udeleženci tečaja. Kaj je bilo pri tem posebno dobrega? Kaj ni bilo tako dobro in potrebuje izboljšanje?

Ko odkrijete tisto, kar že veste, in to uporabite kot zidak za nadaljnja razvoj in rast, ste naredili prvi pomemben korak k res zavzetemu poučevanju. To, da svojega osebnega znanja ne boste videli zapisanega v knjigi ali raziskovalnem poročilu, ne šteje. Ni pomembno to, da še nikogar niste slišali govoriti o posebnem znanju, ki ga imate sami o poučevanju. Pomembno je le, da veste tisto, kar veste, in da ste to sposobni vpeljati v svoje praktično poučevanje.

KOTIČEK JE VAŠ

Da bi bili študentje na študij bolje pripravljene

Izkušnje iz tujine kažejo, da je za uspeh študentov in vzpostavljanje pripadnosti stroki, za katero se izobražujejo, še posebej pomembna skrb za dobro obveščenost o poteku in načinu izvajanja študija že na začetku. Povsod tam, kjer so vložili več energije v priprave na študij in delo s študenti, še posebej z novinci, uspeh ni izostal. Z njim pa tudi dobro ime šole, za katero so dobri in uspešni študenti vsekakor najboljša promocija.

Zato smo na Višji strokovni šoli za poslovne sekretarje v Mariboru (v nadaljevanju VPS) za vse študente pred pričetkom študija pripravili uvodne dneve.

Uvodne dneve smo razdelili v tri tematske sklope

V prvem smo študentom podrobneje predstavili organizacijo in pogoje študija, predstavili so se delavci, profesorji in študenti. Predvsem pa smo namenili dovolj časa medsebojnemu spoznavanju študentov. V drugem tematskem sklopu smo študentom ponudili pridobivanje znanja učnih tehnik in učinkovitih pristopov k učenju z elementi samostojnega učenja. Tretjega, ki smo ga pripravili za redne študente, smo namenili predstavitvi poslovne sekretarke iz prakse. **Za redne študente** smo *uvodne dneve* izpeljali v treh zaporednih dneh.

Izredni študenti so imeli en *uvodni dan*, prav tako pred začetkom študija. Veseli smo bili, da so se naših predstavitev udeležili tako rekoč vsi študenti: imamo 72 rednih in 98 izrednih študentov. Po zaključku *uvodnih dnevov* smo študente povprašali tudi o njihovem mnenju o informiranju za študij ter o oceni uvodnih dnevov.

Kaj so o uvodnih dnevih menili redni študenti

Odgovore lahko strmemo v splošno oceno, da so se našim študentom uvodni dnevi zdeli zelo koristni. Pohvalili so podrobno in natančno predstavitev programa, predstavitev profesorjev in študijskih kolegov. Kot zelo koristne so ocenili tudi učne tehnike in predstavitev dela in konkretnih nalog poslovnega sekretarja v praksi. Študente smo povprašali tudi, ali bi vpis v program *Poslovni sekretar* svetovali svojim prijateljem. Kar 84 odstotkov jih je to potrdilo, ostali se niso opredelili, odklonilnih odgovorov pa ni bilo. Poudarili so, kako pomembno je bilo za njih spoznavanje kolegov. Tako so iz svojih vrst že izbrali tiste, ki bodo poskrbeli za organizacijo »brucovanja«, predlagali so, da bi imeli svoj časopis. Izbrali pa so tudi že športne animatorje za organizacijo športnih srečanj v času študija.

V okviru drugega tematskega sklopa uvodnih dnevov - učenje in učinkovite učne tehnike - smo ob koncu na vprašanje o tem, kaj je bilo za njih novo, dobili zbirko mnenj in odgovorov: način razlage, jasnost, sproščenost, novi načini učenja, različni načini podajanja in sprejemanja informacij, reševanje različnih testov o spoznavanju lastnega načina učenja, spodbujanje pozitivne motivacije, nova znanja o učenju, miselni vzorci, možganska nevihta, tipi ljudi, tehnika učinkovitih zapiskov, testi, spoznavanje osebnega učnega sloga, predstavljanje, odnos predavateljev.

Pa še mnenje izrednih študentov...

Pri izrednih študentih smo opazili še posebno hvaležnost za organizacijo uvodnega dneva pred začetkom študija, saj so nam zelo odkrito in s hvaležnostjo povedali, da so prijetno presenečeni nad to potezo šole. Pri njih smo opazili močnejši strah pred neuspehom in občutek slabših sposobnosti za učenje in študij. Eden od razlogov pa je prav gotovo tudi ta, da je med študenti kar 60 odstotkov takih, pri katerih je preteklo več kot deset let od zadnjega rednega šolanja.

Za njih je bil uvod v študij pomemben tako z informativnega vidika kot tudi z vidika motivacije in spodbujanja k študiju. Z vsebinami o učenju in učinkovitih učnih tehnikah smo tako zaozkročili premostitev prvih težav na začetku študija pri odraslih. Tako so naši izredni študenti kot novo na uvodnem dnevu prepoznali: metode in tehnike učenja, osebni učni slog, miselne vzorce, predstavitev študentov, zapisovanje po načinu 2/3 : 1/3, sproščen pristop, predvsem pa bodritev in krepitev samozavesti. To zadnje so tudi najbolj potrebovali.

Na vprašanje, ali bi vpis na VPS svetovali svojim prijateljem, je kar 80 odstotkov odgovorilo pritrdilno. Odgovore so utemeljili kot: znanje je najboljša naložba, dober program, odnos do udeležencev, zelo dober prvi vtis, večja možnost zaposlitve, ker obstaja potreba po tem kadru, ker sem si že dolgo želela dopolniti svoje znanje iz prakse tudi z ustrežno izobrazbo, ker želim napredovati na delovnem mestu, dveletni študij bom lažje zmogla kot štiriletnega ipd.

Uvodni dnevi bodo vsako leto

Z načrtovanjem in izpeljavo uvodnih dnevov v letošnjem šolskem letu na VPS v Mariboru smo izjemno zadovoljni in odločili smo se, da postanejo vsakoletna praksa za vse, ki se vpisujejo v prvi letnik na VPS. Pokazali so se kot učinkovita spodbuda ob začetku študija, s pomembno informativno in svetovalno funkcijo.

Prepričani smo, da smo s takim pristopom pomembno prispevali k dobremu začetku študija, tako rednih kot izrednih študentov, in da bo to tudi dolgoročno pomembno vplivalo na študijske rezultate in dobro počutje študentov. Prva znamenja so že tu: po dveh mesecih študija imamo še vedno polne predavalnice, študenti so oblikovali male skupine, v katerih pripravljajo seminarske naloge, vestno brskajo po knjižnici, uporabljajo računalniško učilnico tudi zunaj redne študijske obveznosti in še bi lahko naštevali.

Za zdaj lahko potrdimo, da imamo na VPS v Mariboru aktivne in samostojne ter kooperativne študente, torej take, kot smo si jih želeli.

Ema Perme, DOBA Maribor

Pogovor z dobitnico priznanja ADS Evo Zakotnik

Med dobitniki letošnjih priznanj za zaslužno delo v Andragoškem društvu Slovenije je bila tudi Eva Zakotnik, slovenska andragoginja, že več kot desetletje živeča v tujini. Izrabila sem enega njenih redkih obiskov v Sloveniji in jo povprašala o njenem življenju in delu v Nemčiji.

Tokrat jo je v domovino pripeljal nastop v vokalno-instrumentalni skupini *Gospice* (Frauenzimmer), ki izhaja iz mesteca Rahden v severni Nemčiji (v bližini Bielefelda). Skupino sestavljajo Urte Dankmann (petje, violončelo, blokflavta), Gabriele Rueschoff (petje, harmonika, dude, blokflavta) in Eva Zakotnik (petje, violina, tolkala). Zagnane ljubiteljice igranja in petja so si zadale nalogo oživiti delno pozabljene pesmi peric, predic, kuharic, služkinj in kmečkih deklet iz različnih dežel, tudi iz Slovenije in Hrvaške.

Moje prvo vprašanje se tako navezuje na skupino Gospice. Eva, kako to, da si se znašla v skupini Gospice in kaj ti delo v skupini pomeni?

Pred tremi leti sem se pogovarjala z ravnateljico rahdenske 'muzejske kmetije' o njenih pripravah za razstavo ročno tkanega tekstila oziroma o primerni glasbi, ki bi popestrila odprte razstave. Opozorila me je na stare pesmi predic. Izvedba pesmi naj bi bila kar se da avtentična. S tem ciljem smo z Urte in Gabi ustanovile skupino *Frauenzimmer*. Vse tri članice delo v skupini, kljub preprostem ljudskemu izročilu večine pesmi, opravljamo izjemno vestno. Potrebna je vztrajnost, saj ansambel ne zraste čez noč. Petje in igranje v komorni zasedbi mi

je v veliko veselje, čeprav navadno traja kar nekaj časa, da iz posameznih glasbenih tonov nastane skupna stvaritev.

Ko si odšla z družino v Nemčijo, si bila tik pred diplomo na andragogiki na Filozofski fakulteti v Ljubljani, ki si jo pozneje prišla opravljati v domovino. Pričakovala si, da ti bodo z diplomo odprta vrata v kakšno izobraževalno institucijo. So se tvoja pričakovanja uresničila?

Na srečo nisem študirala zgolj zaradi boljših možnosti za zaposlitev. Skoraj bi lahko rekla, da se je večji del moje motivacije porajal iz interesa za študijske vsebine in iz spoštovanja do osebnosti nekaterih profesorjev na andragogiki. Tako sem se lahko hitro sprijaznila z dejstvom, da diploma sama po sebi, tudi če je bila v Nemčiji priznana kot enakopravna nemški, še ne odpira vrat.

Kako si se z družino znašla v tujini? Kaj si najbolj pogrešala?

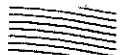
Na življenje gledam kot na velik eksperiment. Kljub temu je bilo odrezati korenine in pognati nove napomeje, kot sem pričakovala. Na začetku povsem tuje okolje je našo družino močno »zvarilo«. Najbolj sem pogrešala to, kar sem imela v času življenja v Sloveniji za povsem samoumevno: strokovne pogovore in prijazne sodelavce.

Svoje izkušnje s starostniki, ki si jih pridobila v Sloveniji ob organiziranju tečajev Univerze za tretje življenjsko obdobje (Eva Zakotnik je med prvimi uvajala Univerzo za tretje življenjsko obdobje na Ljudski univerzi Maribor), si prenašala na upokojujence v domovih za ostarele v Nemčiji. Kakšna je po tvojem mnenju razlika med slovenskimi in nemškimi upokojujenci (interesi, sposobnosti...)?

Profesorica dr. Ana Krajnc me je naučila, da so primerjalne analize zelo zahtevne in občutljive, zato ne bi želela posploševati. V večinoma podeželskem okolju, kjer živim, imajo starostniki v primerjavi s slovenskimi morda nekoliko manj finančnih skrbi oziroma so na njih še iz povojnega obdobja, ko je bila Nemčija porušena, bolj pripravljeni. Severnonemški starostniki se poleg tega radi zbirajo v društvih, kjer kažejo veliko samoiniciativnost in pripravljenost za prostovoljno delo, posebno kadar gre za ohranjanje kulturnih dobrin in delo na socialnem področju. Tako si na primer ne morem predstavljati, da bi kakšna še tako nepomembna kapelica na katerem križpotju ostala nenegovana. Člani društva za negovanje domovinskih vrednot bi jo s prostovoljnim delom nemudoma popravili.

Tvoj nemirni duh je tvoje delo vselej povezoval z glasbo, ki ti je že od nekdaj veliko pomenila. Pojem vseživljenjskega izobraževanja je pri tebi nenehno prisoten v praksi in tako si pred nedavnim opravila izpit za psihoterapevko. Kakšno delo te čaka zdaj?

Res je, da sem se uspešno opravljenega izpita razveselila, saj sem s tem spet naredila korak naprej v uresničevanju svojih sanj iz mladosti - povezati glasbo s terapevtskim delom. Že leta v Nemčiji delujem kot socialna terapevka v kar nekaj domovih za ostarele in docentka za to področje na dveh srednjih šolah za negovalce starostnikov. Moje delo je bilo do sedaj omejeno na socialno terapijo z glasbo. Za razliko od globinske psihoterapije gre pri tej, večinoma

skupinski metodi za razvijanje socialnih kompetenc s pomočjo glasbe. Poudarek je na medosebnih odnosih med muziciranjem. Za psihoterapijo z glasbo pa je potrebno dovoljenje, ki ga na podlagi opravljenega izpita izda zavod za zdravstveno varstvo. Preverjanje usposobljenosti za terapijo depresivnih in shizofrenih ali nevrotičnih bolnikov je obvezno za bodoče terapevte, ki niso končali študija medicine ali psihologije.

Preden bom odprla samostojno prakso za glasbeno psihoterapijo, se želim vključiti v *Poklicno društvo glasbenih terapevtov*, ki zahteva 150 psihoterapevtskih ur za sprejem v njihove vrste. Te ure izvajajo izkušeni glasbeni terapevti, ki jih izbere društvo. Tako svojega poklicnega izobraževanja še zdaleč nisem končala.

Ana-Marija Pušnik, Maribor

PONUJAMO/PONUJAJO VAM

Vtisi z demonstracije praktične uporabe spretnosti, metod in tehnik NLP

Verjetno ste v septembrskih Novičkah mnogi opazili, da smo za mesec november razpisali novo izobraževanje iz nevrolingvističnega programiranja. Tako bomo povečali število udeležencev izobraževanja na skoraj 350, in tega smo izjemno veselil. Zato smo se tudi še dodatno potrudili in ni nam žal.

Da bi vam vse skupaj čimbolj približali in pokazali, kaj vse so nekateri posamezniki v šestih letih, odkar program izvajamo, dosegli, smo 15. oktobra organizirali demonstracijo. Odziv je bil izjemno velik. Demonstracije se je udeležilo 42 posameznikov iz različnih izobraževalnih institucij in podjetij.

In kaj vse se je dogajalo? Res marsikaj. Na koncu smo se v samo desetih minutah naučili plesati deset različnih plešev, saj smo imeli več kot odličnega učitelja, seveda že praktika NLP, ki je znanje, ki ga je v izobraževanju dobil, znal izjemno dobro uporabiti pri udeležencih demonstracije. Hvala ti, Marko, res smo uživali.

Nada Mulej, mednarodno priznana trenerka NLP-ja, pa nam je skupaj z drugimi praktiki in mojstri NLP, ki so izobraževanje že zaključili, demonstrirala, kako lahko metodo NLP uporabljamo na različnih področjih kot npr. pri učenju in poučevanju, svetovanju, osebnostni rasti in upravljanju s seboj, nastopanju in timskem delu. Na konkretnih primerih in problemih, ki so

jih imeli udeleženci, nam je bilo prikazano, kako v sebi odkrijemo potenciale in sposobnosti, ki jih imamo na voljo, in kako ponovno prebudimo v sebi novo življenjsko energijo. Spoznali smo tudi, kako pomembno je, da spremembe potekajo na ravni naših prepričanj in vrednot, kajti tisto, v kar verjamemo, odloča o tem, kako čutimo, mislimo in ne nazadnje tudi ravnamo.

Po končani demonstraciji se je verjetno marsikdo od nas vprašal, katere zaklade v sebi in ljudeh bo najprej raziskal, in če se je to res zgodilo, potem je bil naš namen dosežen.

Dosežen pa je bil tudi drugače. Oblikovali smo namreč že skupino novih praktikov, ki bo z izobraževanjem začela novembra, in sicer od 8. do 10. novembra 1999, ko bo potekal uvodni del.

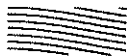
Ker pa vem, da vas je veliko, ki ste z izobraževanjem iz nevrolingvističnega programiranja začeli že pred leti, končali uvodni del ali mogoče še drugo ali tretjo stopnjo, vas že sedaj vabim, da se priključite nadaljevanju izobraževanja, ki bo potekalo v letu 2000. Termine lahko posredujem že zdaj:

- 10. do 12. januar 2000 - P1
- 6. do 8. marec 2000 - P2
- 8. do 10. maj 2000 - P3
- 5. do 7. julij 2000 - P4
- 6. do 8. september 2000 - P5 zaključek.

Tega dela izobraževanja, torej 15-dnevnega sklopa (brez uvodnega dela), pa se je mogoče udeležiti le v celoti. Ne oklevajte, tudi če je preteklo že dalj časa, odkar ste bili pri nas na izobraževanju. Veseli bomo vaše udeležbe! Program bo poleg naše trenerke, Nade Mulej, izvajala tudi ena od nemških trenerk iz firme Stoger & Partner (Mona Vogl ali Bettina Kinder).

Za vse dodatne informacije me lahko pokličete na tel. 061 1842 571, Zdenka Birman Forjanič. Z veseljem vam jih bom posredovala.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

Andragoško društvo Slovenije

Starejši in izobraževanje

Predavanje dr. Vida Pečjaka *(ob zaključku*

mednarodnega leta starejših in aktivnosti v okviru

Tedna vseživljenjskega učenja)

Andragoško društvo Slovenije bo letos v mesecu decembru organiziralo predavanje z naslovom *Starejši in izobraževanje*. Stroške predavanj, ki bosta v Mariboru in Ljubljani, bo plačalo društvo, namenjeno pa je predvsem upokojevcem in članom univerz za tretje življenjsko obdobje in vsem, ki jih ta tematika zanima.

Predaval bo dr. Vid Pečjak, znani psiholog in avtor številnih strokovnih knjig, med drugim tudi knjige *Psihologija tretjega življenjskega obdobja*, ki jo bo možno na predavanju kupiti s 30-odstotnim popustom po ceni 2.800,00 SIT.

Vsebina predavanja:

Sposobnosti se spreminjajo vse življenje, spremembe postanejo opaznejše v starejših letih. Tedaj mnoge sposobnosti upadejo (posebno spomin, prožna inteligenca in hitrost reakcij), nekatere se ohranijo (večina besednih sposobnosti) in nekatere celo povečajo (kristalizirana inteligenca, modrost). Eden od pogojev za ohranjanje sposobnosti je nenehna duševna aktivnost. Nekatere posebne mentalne tehnike (npr. strategija asociacij) omogočajo večjo učinkovitost spomina. Skoraj pri vseh intelektualnih funkcijah so mogoče vedenjske kompensacije, ki ohranjajo učinkovitost kljub upadanju.

Predavanji bosta v:

- Mariboru, v ponedeljek, 6. decembra 1999, ob 11. uri na Andragoškem zavodu Maribor-Ljudski univerzi, Maistrova 5 (predavalnica v pritličju), tel. 062 226 441 / faks: 062 225 017.
- Ljubljani, v torek, 7. decembra 1999, ob 14. uri v Andragoškem centru Slovenije, Šmartinska c.134/a (seminarska soba), tel. 061 1842 560; faks 061 445 881.

Število udeležencev je omejeno, zato prosimo vse, ki se želite udeležiti predavanja, da se pisno ali ustno prijavite na gornja naslova najkasneje **do torka, 30. novembra 1999**. Svojo prijavo lahko pošljete tudi po el. pošti: ana-marija.pusnik@siol.net (tel. 062 317 896) oz. na naslov: Ana-Marija Pušnik, Trg Dušana Kvedra 15, 2000 Maribor.

Seminar po internetu za učitelje

Kako učiti odrasle

Od 17. do 21. januarja 2000

Seminar je namenjen tako začetnikom kot tudi izkušenim učiteljem odraslih, ne glede na predmet, ki ga učijo. Seminar bo prek interneta vodil William A. Draves, ena najvidnejših avtoritet s področja vseživljenjskega učenja in avtor uspešnice »Kako učiti odrasle«.

Udeleženci se lahko kadar koli v teku petdnevnega tečaja prijavijo v internetni konferenčni center na LERN-ovi domači strani, in to tolikokrat, kot želijo. Za to, da bodo lahko poslušali predstavitve, potrebujejo avdioprogram (Real Audio), ki ga lahko snamejo brezplačno na naslovu: <http://www.realaudio.com>. Nato udeleženci lahko postavljajo vprašanja voditelju seminarja Williamu Dravesu ali pa izmenjajo zamisli z drugimi udeleženci v »kotičkih za klepet« (chat rooms).

Da bi bili učinki seminarja kar se da veliki, pa prej preberite knjigo »Kako učiti odrasle« Williama A. Dravesa. Seminar po internetu bo sledil poglavjem v knjigi.

Teme seminarja pa so naslednje:

Prvi dan: Kako se odrasli učijo.

Drugi dan: Kako pripraviti svoj tečaj. Uvod v tehniko DIVE.

Tretji dan: Kako preučiti svoje udeležence in jih dejavno vključiti.

Četrti dan: Načini spreminjanja tehnik poučevanja.

Peti dan: Kako energizirati svoje učno okolje.

Posamezniki plačajo 25 US dolarjev. Cena ne vključuje navedene knjige.

Organizacije, članice LERN-a, lahko brezplačno prijavijo do pet učiteljev. Knjigo po ceni 14,95 US dolarjev lahko naročite pri MBS.

Informacije in prijave: 1-800-678-376 v delovnih dneh med 8. in 17. uro po centralno evropskem času. Kontaktna oseba in informacije: Tammy Smith, tammy@lern.org. Več informacij tudi na: www.lern.org

OBVESTILA

Zavod RS za šolstvo

**Iz tiska prenovljeni izobraževalni programi
za odrasle**

Med publikacijami o izobraževalnih programih, ki jih izdaja Ministrstvo za šolstvo in šport, so izšle prve knjižice o prenovljenih programih za izobraževanje odraslih.

Gre za izobraževalne programe **Angleščina za odrasle, Nemščina za odrasle, Francoščina za odrasle in Italijanščina za odrasle**. Nastali so v posebni komisiji Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih. Po odredbi ministra se ti izobraževalni programi uporabljajo od 1. septembra 1999. Knjižice obsegajo celoten izobraževalni program, poleg tega pa tudi izpitni katalog. Zato bodo koristne tudi udeležencem izobraževanja ob pripravi na izpite, ne le učiteljem tujih jezikov.

Program je skupaj z Ministrstvom založil tudi Zavod RS za šolstvo, kjer lahko publikacije tudi naročate. Naslov za naročilo po pošti: Zavod RS za šolstvo, Poljanska cesta 28, 1000 Ljubljana. Naročilo po telefonu 061 1319 127, po faksu 061 3005 199. Naročilo po elektronski pošti: maja.hribar@guest.arnes.si.

Cena posameznega izvoda je 1100 SIT.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
**Odredba o podaljšanju veljavnosti izobraževalnih
programov poklicnega usposabljanja
in izpopolnjevanja**

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je v Uradnem listu RS št. 89/1999 objavilo odredbo o podaljšanju veljavnosti izobraževalnih programov poklicnega usposabljanja in izpopolnjevanja.

V prvem členu te odredbe je določeno, da se do 31. avgusta 2001 podaljša veljavnost naslednjim izobraževalnim programom:

- **poklicnega usposabljanja:** Komerčalist, Varuh-negovalec za osebe z motnjami v duševnem in telesnem razvoju, Petje;
- **poklicnega izpopolnjevanja:** Bolničar - maser, Pediker, Restavratorska dela, Cestni preglednik, Skupinovodja elektromonterjev/elektromonter električnega omrežja, Dispečer/dispečerka v centru vodenja, Stiskalničar/stiskalničarka v elektroenergetiki.

Odredba v tretjem členu določa, da morajo izvajalci izobraževalnih programov iz 1. člena odredbe izpolnjevati pogoje iz 13. člena zakona o izobraževanju odraslih (Uradni list RS, št. 12/96).

Andragoški center Slovenije
Z napravo za simultano prevajanje jezik ne bo ovira

Organizirate mednarodno konferenco ali seminar in potrebujete **napravo za simultano prevajanje?**

Pokličite v Andragoški center Slovenije na tel. številko 061 1842 573.

Posodili vam bomo sodobno aparaturo znamke philips, ki z dvema brezžičnima telefonoma in dvema centralama za prevajalce 55 udeležencem omogoča spremljanje simultane prevoda. Voditelj srečanja, predavatelji in udeleženci se bodo lahko neovirano gibalno gibali po prostoru, saj so brezžični tako mikrofoni kot sprejemniki s slušalkami. Za nemoteno delovanje aparature bo na vašo željo poskrbel tehnik.